

ผลการตรวจอัลตราซาวด์ตับและท่อน้ำดีจากโครงการ CASCAP โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาผาง ปีงบประมาณ 2561

นายทงศักดิ์ มุลจันดา รพ.สต.นาผาง

การศึกษาวินิจฉัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive study) เพื่อศึกษาผลการตรวจอัลตราซาวด์ตับและท่อน้ำดีจากโครงการ CASCAP โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาผาง ปีงบประมาณ 2561 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 228 คน ที่เข้าร่วมโครงการ CASCAP เก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง กันยายน 2561 จากฐานข้อมูลระบบสารสนเทศ โครงการ CASCAP วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นเพศหญิง 58.6% เพศชาย 41.4% ส่วนใหญ่อายุ 50-59 ปี (57.2 ± 9.3) คิดเป็น 42.7% ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา 80.6% ประกอบอาชีพเกษตรกร 95.6% เคยได้รับการตรวจหาไข่พยาธิใบไม้ตับ 1 ครั้ง 46.7% แต่ไม่พบไข่พยาธิใบไม้ตับ 69.6% ไม่เคยได้รับการรักษาด้วยยาฆ่าพยาธิใบไม้ตับ 77.1% มีญาติป่วยเป็นมะเร็งท่อน้ำดี 11.5% ส่วนใหญ่เป็นพ่อแม่ 7.5% ไม่สูบบุหรี่ 75.3% ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 64.3% และเคยรับประทานปลาน้ำจืดที่มีเกล็ดดิบๆ สุกๆ หรือปลาร้าไม่ต้มสุก 96.5% ผลการตรวจอัลตราซาวด์ พบว่า ปกติ 16.2% ผิดปกติ 83.3% ผลผิดปกติแบ่งเป็น Fatty liver 35.6% PDF 69.6% (PDF1 81.9% PDF2 17.3% PDF3 0.8%) Cirrhosis 0.5% Liver mass 0.9% และ Duct dilate 0.45% จากผลการตรวจอัลตราซาวด์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างตรวจพบท่อน้ำดีอักเสบ (PDF) ซึ่งเป็นภาวะเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งตับและท่อน้ำดี 69.6% พบก้อนที่ตับและท่อน้ำดีอักเสบ 1.35%

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้มีการตรวจติดตามกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการตรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถวินิจฉัยและรักษาอย่างถูกต้อง ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดี การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนโดยเฉพาะในเรื่องการรับประทานปลาน้ำจืดที่มีเกล็ดดิบๆ สุกๆ หรือปลาร้าไม่ต้มสุกให้ต่อเนื่องสม่ำเสมอ และสร้างความตระหนักให้ประชาชนที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดี ได้รับการตรวจคัดกรองด้วยวิธีการตรวจอัลตราซาวด์ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น